

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΕΤΟΣ 2014

Συντάκτες έκδοσης:

Αναστασιάδη Αγνή, Δημητρακοπούλου Αγγελική,
Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας

Επιμέλεια έκδοσης: Αναστασιάδη Αγνή

Εγκρίθηκε: με την υπ' αριθμ 14/2014 απόφαση του Δ.Σ.

Άστρος, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2014

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού»

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΠΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Περιοχές Natura 2000
Ζωνοποίηση Προστατευόμενης Περιοχής
Καταφύγια Άγριας Ζωής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

Στελέχωση
Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης
Εξοπλισμός Τμήματος
Εξοπλισμός Κέντρων Ενημέρωσης
Μελλοντικές δράσεις αναβάθμισης υποδομών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Αναγκαιότητα & Στόχοι
Δράσεις ανάδειξης
Ενημέρωση Κοινού
Δημοσιότητα – Διάχυση ενημέρωσης
Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση
Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε μαθητές
Ημερίδες
Πρώθηση συμμετοχικής διαδικασίας
Οργάνωση εθελοντικής δομής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014

Προσέλκυση – Πληροφόρηση επισκεπτών
Περιβαλλοντική Ενημέρωση
Προβολή, δημοσιότητα και ανάπτυξη δημοσίων σχέσεων
Σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων εθελοντών
Εξέλιξη διαγωνισμών
Κατάρτιση – Επιμόρφωση προσωπικού
Επισκέψεις πεδίου
Έκθεση Αναφοράς και Αξιολόγησης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΟΡΟΣ ΠΑΡΝΩΝΑΣ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού ιδρύθηκε με τους Νόμους 2742/1999 (ΦΕΚ 207Α/7-10-1999) και 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27-08-2002), με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Η συγκρότηση του παρόντος Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης προκύπτει από την υπ' αριθμ. Υ.Α. 26432/2013 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25.4.2013), όπως ισχύει.

Ο Φορέας διοικείται από 11μελές Δ.Σ. που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. και αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, τοπικής αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στην περιοχή του Πάρνωνα υπάρχουν περισσότεροι από 20 τύποι οικοτόπων. Μερικοί από αυτούς είναι μοναδικοί ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως είναι οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις με μαύρη πεύκη, τα δάση με δενδρόκεδρο στη Μονή Μαλεβής, οι καστανέες στην Καστάνισσα, η λιμνοθάλασσα Μουστού νότια του Άστρους, η χαράδρα του Δαφνώνα κ.ά.

Οι σημαντικότερες περιοχές στον Πάρνωνα είναι: α) οι υγροτοπικές ζώνες και οι εκτάσεις με δενδρόκεδρους (πυκνές συστάδες και θαμνολίβαδα), β) οι εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές για την χλωρίδα, οι οποίες είναι αποκλειστικά θαμνολίβαδα και γ) οι κορυφές του όρους Πάρνωνα οι οποίες εκτός από θαμνολίβαδα περιλαμβάνουν και χορτολίβαδα σε ένα μικρό οροπέδιο. Ο υγρότοπος Μουστού περιλαμβάνει τους επιμέρους υγροτόπους που παλαιότερα συνδέονταν μεταξύ τους:

- Λιμνοθάλασσα Μουστού
- Χερονήσι (παλιά κοίτη του Βρασιάτη κοντά στον ομώνυμο λόφο)
- Έλος των Κάτω Βερβένων, βόρεια του Παραλίου Άστρους

Και οι τρεις υγρότοποι έχουν σχηματιστεί από την δράση των ποταμών Τάνου και Βρασιάτη και από υπόγεια νερά (καρστικές πηγές). Οι ποταμοί φέρνουν πολλά φερτά, λόγω των μεγάλων κλίσεων των ανατολικών πλαγιών του Πάρνωνα. Τα φερτά δημιούργησαν δέλτα με τις αποθέσεις τους από τα οποία απέμειναν οι σημερινοί υγρότοποι (Goester 1993). Η λιμνοθάλασσα του Μουστού δέχεται γλυκά νερά από πηγή και θαλασσινό νερό από το κανάλι. Στην περιοχή φωλιάζουν ορισμένα προστατευόμενα είδη υδρόβιων και στρουθιόμορφων πουλιών αλλά η περιοχή είναι σημαντική κυρίως για την διαχείμαση και τη μετανάστευση. Η περιοχή είναι επίσης σημαντική για τη βίδρα, ένα είδος που έχει ανακαλυφθεί τα τελευταία χρόνια και αποτελεί έναν απομονωμένο βιώσιμο πληθυσμό. Επίσης στην περιοχή του Μουστού και στις γύρω ρεματιές εντοπίζεται το τσακάλι, το οποίο απειλείται στην Ελλάδα με εξαφάνιση (Giannatos 2004).

Ο δρυπώδης άρκευθος (*Juniperus drupaceae*) είναι ένα ασιατικό είδος με μοναδική περιοχή εξάπλωσης στην Ευρώπη τις βόρειες πλαγιές του Πάρνωνα. Λόγω της μοναδικότητάς του προστατεύεται σε όλες τις περιοχές εξάπλωσής του.

Στις σημαντικές ζώνες περιλαμβάνονται επίσης και εκτάσεις με ορθοπλαγιές και πλαγιές με πολύ μικρή δενδρώδη ή θαμνώδη κάλυψη, όπως είναι αυτές στην χαράδρα της Έλωνας. Οι εκτάσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές, καθώς περιλαμβάνουν τέσσερα στενά ενδημικά είδη της χλωρίδας που απαντούν μόνο σ' αυτήν την περιοχή και πολλά είδη σπάνιων χασμόφυτων.

Το σημαντικότερο στοιχείο της προστατευόμενης περιοχής είναι η σπάνια και στενά ενδημική χλωρίδα της, η οποία πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευτεί από τον Φορέα Διαχείρισης.

Περιοχές NATURA 2000

Η προστατευόμενη περιοχή καταλαμβάνει έκταση 1.140.892 στρέμματα και περιλαμβάνει έξι περιοχές που περιλήφθηκαν στον Επιστημονικό Κατάλογο εκ των οποίων οι πέντε εντάχθηκαν στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο "NATURA 2000" (συμβολίζονται με *) (ΕΖΔ: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, ΖΕΠ: Ζώνες Ειδικής Προστασίας Ορνιθοπανίδας) και μία Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠΕ) της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

- ΕΖΔ - Λιμνοθάλασσα Μουστού (κωδικός: GR 2520003)*
- ΕΖΔ - Μονή Ελώνης και Χαράδρα Λεωνιδίου (κωδικός: GR 2520005)*
- ΕΖΔ - Κορυφές όρους Πάρνωνα και περιοχή Μονής Μαλεβής (κωδικός: GR 2520006)*
- ΕΖΔ - Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας (κωδικός: GR 2540001)*
- ΖΕΠ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 2540007)*
- ΣΠΠΕ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 123)
- Όρος Οριώντας (κωδικός: GR 2520004)

Οι περιοχές Natura 2000 που συμπεριλαμβάνονται στα όρια του Φορέα Διαχείρισης καταλαμβάνουν έκταση 596.034 στρέμματα.

Ζωνοποίηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού θεσμοθετήθηκε το φθινόπωρο του έτους 2010 με την έκδοση της ΚΥΑ 33999/6.09.2010 (ΦΕΚ353 Α.Α.Π.Π./6.09.2010) με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Απόλλωνος του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερονθρών του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωνα-υγροτόπου Μουστού» η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει τις εξής ζώνες προστασίας του Ν. 1650/1986:

Α. Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης: εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή της άγριας πανίδας, εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

α. Συστάδα Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής (2.I): πρόκειται για την περιοχή γύρω από τη Μονή Μαλεβής και κυρίως νότια αυτής. Εδώ απαντά ένα από τα πιο αξιόλογα δάση με δενδρόκεδρο, όπου έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το ΦΕΚ 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί "Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης".

β. Υγρότοπος Μουστού (2.II): φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδρόβιων πουλιών. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας.

Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Β. Περιοχές Προστασίας της Φύσης: πρόκειται για εκτάσεις οικολογικής ή βιολογικής σημασίας, στις οποίες προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες και επεμβάσεις που είναι δυνατό να μεταβάλλουν ή να αλλοιώσουν τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

α. Δάση Δενδρόκεδρου Πραστού (3.I): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

β. Δάση Δενδρόκεδρου Αγίου Βασιλείου-Πλατανακίου (3.II): Το κύριο χαρακτηριστικό και των δύο αυτών περιοχών είναι η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

γ. Δάση Δενδρόκεδρου Παλαιοχωρίου (3.III): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

δ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Κορυφών Πάρνωννα (3.IV): Πρόκειται για μια μεγάλη, επιμήκη περιοχή με υψόμετρο άνω των 1.500μ., που περιλαμβάνει την κύρια κορυφογραμμή του Πάρνωννα, από τις κορυφές Μαλαβάζο (1.503 μ.) και Μεγάλη Τούρλα (1.935 μ.) στα βόρεια μέχρι την κορυφή Μαδαρή (1.685 μ.) στα νότια. Περιλαμβάνει σπάνια ενδημική χλωρίδα.

ε. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Μαζιάς-Κοντολινάς (3V): πρόκειται για ένα μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής με σημαντική πανίδα και χλωρίδα και ένα φαράγγι ιδιαίτερου κάλλους.

στ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Αγίου Ιωάννη-Ορεινής Μελιγούς (3V.I): περιοχή ιδιαίτερα σημαντική για την χλωρίδα.

ζ. Περιοχή Χαράδρας Δαφνώνα και Μονών Ελώνης και Σίντζας (3.VII): Περιοχή με μεγάλη γεωμορφολογική αξία και ιδιαίτερα σημαντική για τη χλωρίδα της. Εδώ φυτρώνουν μερικά πολύ σπάνια είδη φυτών και είναι έντονη η παρουσία ορισμένων βραχόφιλων ειδών πουλιών και αρπακτικών.

η. Υγρότοπος Μουστού (4.1): Περιμετρικά της Περιοχής Απολύτου Προστασίας εκτίνεται η ζώνη προστασίας του Υγροτόπου Μουστού, περιοχή ύψιστης σημασίας για την διατήρηση του υγροτόπου.

Επιτρέπονται αρκετές υφιστάμενες δραστηριότητες, οι οποίες δεν έχουν αρνητικές επιδράσεις στην προστατευόμενη περιοχή.

Γ. Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων: Καθορίζονται οι γραμμικές περιοχές προστασίας κατά μήκος των ρεμάτων Δαφνώνα, Βρασιάτη και Τάνου και εκατέρωθεν των όχθων τους πλάτους 50 μέτρων.

Δ. Οι υπόλοιπες εκτάσεις εκτός των περιοχών Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, της ζώνης Προστασίας Μουστού και των περιοχών με εγκεκριμένο σχέδιο πόλης: Πρόκειται για το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής, το οποίο δεν εμπίπτει στην παραπάνω ζωνοποίηση. Περιλαμβάνει οικισμούς ή χωριά με ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Επιτρέπονται σχεδόν όλες οι δραστηριότητες με ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις.

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Εντός της προστατευόμενης περιοχής εντοπίζονται συνολικά επτά (7) Καταφύγια Άγριας Ζωής.

- **Κουφοβούνι - Τσικούλιο** (Βαμβακούς - Καστάνιτσας) (~8.000 στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Άγ. Γεώργιος ή Κάστρο** (Γερακίου) (~5.000 στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Μονή Παλαιοπαναγιάς** (Μελιγούς-Κορακοβουνίου-Άστρους) (~7.000 στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 162614/1852 ΦΕΚ520/Β/8-5-1979

- **Υγροβιότοπος Μουστού** (Μελιγούς και Κορακοβουνίου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~5.900 στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 563 ΦΕΚ329/Β/12-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φονεμένοι-Κούτσουρα** (Αγ. Πέτρου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~6.500 στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 175778/2799 ΦΕΚ566/Β/13-9-1985
- **Κορομηλιάς - Βασκίνας** (Δήμου Νότιας Κυνουρίας) (~12.100 στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 630 ΦΕΚ329/Β/13-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φαράγγι Μαζιάς** (Καστάνιτσας και Πραστού Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~16.050 στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 629 ΦΕΚ329/Β/14-3-2001

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

Στελέχωση

Το τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας είναι στελεχωμένο με τέσσερα άτομα, μία Περιβαλλοντολόγο ΠΕ, η οποία είναι και η υπεύθυνη του τμήματος, μία Ξεναγό ΤΕ η οποία είναι υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων και δύο Ξεναγούς ΔΕ.

Η Περιβαλλοντολόγος ΠΕ ευθύνεται για την αποδοτική λειτουργία και εκτέλεση των εργασιών που αναλαμβάνει το τμήμα και προβαίνει σε κάθε ενέργεια και μέτρο που προωθεί την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία του. Ειδικότερα, εισηγείται προς το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) και την Πρόεδρο του Δ.Σ. για:

- τα προγράμματα δράσης του τμήματος.
- τις όποιες πρωτοβουλίες και ενέργειες για την ανάπτυξη και την προώθηση των εργασιών του τμήματος στα πλαίσια του αντικειμένου του.
- την ανάπτυξη συγκεκριμένων συνεργασιών με τρίτους φορείς για την από κοινού ανάληψη περιβαλλοντικών δράσεων (επεξεργασία των προτάσεων από απόψεως κόστους, αναγκαίου προσωπικού και οικονομικών πόρων για την υλοποίηση των δράσεων αυτών).
- ενέργειες και μέτρα για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του τμήματος.
- κάθε άλλο θέμα που ο Υπεύθυνος του τμήματος θεωρεί ότι πρέπει να επικυρωθεί από το σώμα του Δ.Σ. ή που το σώμα του Δ.Σ. αναθέτει τη μελέτη και εισήγηση στον υπεύθυνο τμήματος.

Επίσης,

- Μεριμνά για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή των αποφάσεων του Δ.Σ. που απορρέουν από τις προηγούμενες εισηγήσεις,
- Ενημερώνει το Δ.Σ. για την πορεία υλοποίησης των έργων/ εργασιών του Τμήματος.
- Συμμετέχει προσωπικά στην υλοποίηση των έργων/εργασιών του τμήματος.
- Παρακολουθεί, συντονίζει και ελέγχει τις εργασίες που αναλαμβάνει το προσωπικό του τμήματος.
- Ελέγχει και ευθύνεται για την υλοποίηση των έργων/ εργασιών που αναλαμβάνει το τμήμα μέσα στα προγραμματισμένα χρονικά όρια και μέσα στα προγραμματισθέντα οικονομικά μεγέθη.
- Μεριμνά για την εφαρμογή από το τμήμα των κάθε είδους οργανωτικών και διοικητικών διαδικασιών που απορρέουν από τους Κανονισμούς και τα συστήματα λειτουργίας που έχει θεσπίσει ο Φορέας.
- Μεριμνά για την αξιολόγηση, την ανάπτυξη και την αξιοποίηση των γνώσεων, των ικανοτήτων και των εμπειριών των στελεχών του τμήματος, καθώς και για την διαμόρφωση στο τμήμα καλών εργασιακών σχέσεων.
- Ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που του ανατίθεται από το Δ.Σ. και την Πρόεδρο του Δ.Σ. ή προβλέπεται από τους Κανονισμούς του Φορέα.

Οι Ξεναγοί είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία των τριών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Το αντικείμενο της εργασίας τους είναι:

1. Υπεύθυνοι λειτουργίας, οργάνωσης και εξοπλισμού των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, Αγίου Πέτρου και Καστάνισσας.
2. Αποτελούν στελέχη του τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας. Οι αρμοδιότητες του τμήματος αναφέρονται αναλυτικά στον «Κανονισμό λειτουργίας υπηρεσιών

και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθμ. 21393 Υ.Α. (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)].

Συνοπτικά παρουσιάζονται οι κύριες αρμοδιότητες του τμήματος:

- Λειτουργίες προγραμματισμού, οργάνωσης και υλοποίησης σχεδίων διασφάλισης οικονομικών πόρων
  - Λειτουργίες προσέλκυσης/ πληροφόρησης επισκεπτών
  - Λειτουργίες περιβαλλοντικής ενημέρωσης/ εκπαίδευσης
  - Λειτουργίες προβολής, δημοσιότητας, δημοσίων σχέσεων
  - Έκδοση αδειών ξενάγησης/ χορήγηση σήματος ποιότητας
  - Σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων εθελοντών
  - Προώθηση και διακίνηση ενημερωτικού υλικού του Φορέα Διαχείρισης και ανάληψη πρωτοβουλιών για τη δημιουργία νέου υλικού.
3. Λειτουργίες υποδοχής/ ξενάγησης επισκεπτών: Οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων.
  4. Προώθηση και υποστήριξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της περιοχής.
  5. Διοργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων, διαλέξεων, ημερίδων, συναντήσεων, εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας.
  6. Διαχείριση και εμπλουτισμός του δικτυακού τόπου του Φορέα Διαχείρισης.
  7. Υποστήριξη του λοιπού επιστημονικού προσωπικού για την υλοποίηση των δράσεων στα πλαίσια του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.
  8. Συνεργασία με άλλους φορείς, όπως πυροσβεστική υπηρεσία, ΟΤΑ, δασική υπηρεσία, κυνηγετικούς συλλόγους ή ομάδες εθελοντών κ.λπ., κατόπιν εντολής του Υπευθύνου τμήματος.
  9. Εξωτερικές εργασίες του Φορέα που τυχόν θα του ανατεθούν από τον Υπεύθυνο τμήματος, στα πλαίσια υλοποίησης του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.
  10. Συνεργασία με τα μέλη του Φορέα και τις λοιπές επιτροπές του Δ.Σ. για τη διεκπεραίωση των υποέργων του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.
  11. Οποιαδήποτε εργασία και αρμοδιότητα ανατεθεί στον εργαζόμενο από τον Υπεύθυνο του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας ή τον Γενικό Συντονιστή ή την Πρόεδρο του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, για την υλοποίηση γενικότερων δράσεων και έργων, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων του Φορέα για την εύρυθμη λειτουργία του και την ολοκλήρωση του έργου Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης απευθύνονται κυρίως σε μη εξειδικευμένο κοινό και σε επισκέπτες κάθε ηλικίας. Κύριος στόχος είναι η ενημέρωσή τους για τη σημασία της προστατευόμενης περιοχής, για τις αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της και για την πανάρχαια και αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία στον Πάρνωνα. Σκοπός είναι ο επισκέπτης να γνωρίσει από κοντά την προστατευόμενη περιοχή, χωρίς να βλάψει τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα, να κατανοήσει ότι η φύση αποτελεί κομμάτι της ζωής του και ότι πρέπει να διαφυλαχθεί για τις επόμενες γενεές.

Στους χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα μέσω του εκθεσιακού και ενημερωτικού υλικού, α) να γνωρίσει τα αξιόλογα οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής και να ενημερωθεί για το ρόλο του φορέα διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, β) να ενημερωθεί για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και τα Τοπία Φυσικού Κάλλους, για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και τα είδη προς εξαφάνιση και γ) να πληροφορηθεί για τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον, αλλά και για προβλήματα που υποβαθμίζουν την προστατευόμενη περιοχή, όπως είναι οι πυρκαγιές, η επέκταση οικισμών, η λαθροθηρία κ.ά.

Στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Φορέα Διαχείρισης υλοποιούνται προγράμματα ξενάγησης και είναι επισκέψιμα εργάσιμες ημέρες, αλλά και σαββατοκύριακα και αργίες κατόπιν ραντεβού, για απλές επισκέψεις ή επισκέψεις σχολείων στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής

εκπαίδευσης. Η επίσκεψη πραγματοποιείται χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση, διαμορφώνεται ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας και μπορεί να περιλαμβάνει:

Α. Ξενάγηση στα κέντρα πληροφόρησης, στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους με εκθεματικές επιφάνειες και ενημερωτικό υλικό, για μια συνολική παρουσίαση της προστατευόμενης περιοχής.

Β. Θεματικές παρουσιάσεις για την προβολή της προστατευόμενης περιοχής με έμφαση στους κύριους τύπους οικοτόπων, στα προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας (με συγκεκριμένες αναφορές, όπως π.χ. στο αξιόλογο δάσος με δενδρόκεδρο της μονής Μαλεβής, στα σπάνια και προστατευόμενα είδη πουλιών του υγροτόπου Μουστού, στο τσακάλι, στη βίδα, στην πλούσια ενδημική και προστατευόμενη χλωρίδα του Πάρνωνα), αλλά και σε θέματα του ευρύτερου φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος της προστατευόμενης περιοχής.

Γ. Περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές, για γνωριμία με τους 20 τύπους οικοτόπων, μερικοί από τους οποίους μοναδικοί (όπως η περιοχή του δάσους με δρυώδη άρκευθο γύρω από την μονή Μαλεβής στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας που έχει κηρυχθεί από το 1980 «Διατηρητέο μνημείο της φύσης»), ή είναι ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο.

Δ. εκπαιδευτικές δραστηριότητες αναγνώριση – παρατήρηση ειδών ορνιθοπανίδας στην προστατευόμενη περιοχή της λιμνοθάλασσας Μουστού.

Στο πλαίσιο του προγράμματος περιβαλλοντικής ενημέρωσης των σχολείων και σε συνεργασία με τους υπεύθυνους καθηγητές, οι μαθητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων θα έχουν τη δυνατότητα να μάθουν για τη σημασία της προστατευόμενης περιοχής. Επιπλέον, για χρήση στην τάξη, αλλά και για την προετοιμασία των μαθητών πριν την επίσκεψη στην προστατευόμενη περιοχή, υπάρχει η δυνατότητα να χορηγηθεί (σε μορφή δανεισμού) πληροφοριακό υλικό από τη βιβλιοθήκη του φορέα διαχείρισης για τον εκπαιδευτικό, καθώς και δραστηριότητες σε φύλλα εργασίας για τους μαθητές (Δημοτικού & Γυμνασίου). Ξεναγήσεις στα Κέντρα πραγματοποιούνται επίσης και σε ομάδες τρίτων, όπως φοιτητές, σύλλογοι και επισκέπτες της περιοχής.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους Κυνουρίας

Βρίσκεται στη μία από τις δύο κύριες εισόδους στην περιοχή του Πάρνωνα (παραθαλάσσια είσοδος από Ναύπλιο) πλησίον της Περιοχής Απολύτου Προστασίας της Φύσης (υγρότοπος Μουστού) και ενημερώνει τους επισκέπτες για τον Πάρνωνα με έμφαση στον υγρότοπο του Μουστού. Στους χώρους του Κέντρου λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με θεματικό πεδίο τον υγρότοπο.

Η περιοχή του υγροτόπου Μουστού είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδρόβιων πουλιών. Η σημασία του αφορά βασικά στη χρήση του ως σταθμού ξεκούρασης και ανεφοδιασμού τους κατά τις μεταναστεύσεις. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας, που αν και είναι σχετικά μικρός (έχουν απομείνει 1.600 περίπου στρέμματα), παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία επιμέρους υγροτοπικών ενδιαιτημάτων και ειδών. Άλλη αντίστοιχη σημαντική περιοχή για την ορνιθοπανίδα ή και την υπόλοιπη πανίδα, δεν έχει εντοπιστεί στον Πάρνωνα.

Σε αυτή την περιοχή επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου Κυνουρίας

Βρίσκεται στη μία από τις δύο κύριες εισόδους στην περιοχή του Πάρνωνα (ορεινή είσοδος από Σπάρτη και από Τρίπολη) πλησίον της Περιοχής Απολύτου Προστασίας της Φύσης (συστάδα δενδρόκεδρου μονής Μαλεβής). Η προσέγγιση στο Κέντρο μπορεί να γίνει επίσης μέσω Άστρους.

Το Κέντρο ενημερώνει τους επισκέπτες για τον Πάρνωνα με έμφαση στο ορεινό τμήμα. Στους χώρους του λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με θεματικό πεδίο τα ενδημικά και σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας του Πάρνωνα.

Η περιοχή αυτή είναι από περιβαλλοντική άποψη αξιόλογη και έχει αναγνωριστεί ως ιδιαίτερα σημαντική εξαιτίας του σπάνιου δάσους με δρυώδη άρκευθο ή δενδρόκεδρο (*Juniperus drupacea*) γύρω από τη μονή Μαλεβής. Και σε αυτή την περιοχή επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Καστάνιτσας Κυνουρίας

Βρίσκεται στο εσωτερικό του ορεινού όγκου του Πάρνωνα, σε περίπου ίση απόσταση από τις δύο κύριες εισόδους της προστατευόμενης περιοχής (Αγ. Πέτρος: ορεινή είσοδος από Σπάρτη, Άστρος: είσοδος από Ναύπλιο) και έχει ως αντικείμενο, τη χρήση των ορεινών οικοσυστημάτων από τον άνθρωπο.

Ο οικισμός της Καστάνιτσας έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Στους χώρους του Κέντρου λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με θεματικό πεδίο τη μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωνα.

Εξοπλισμός Τμήματος

Ο υλικός εξοπλισμός που διαθέτει το τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας αφορά στη χρήση του από το έμπυχο δυναμικό του και περιλαμβάνει πάγια καθώς και προμήθειες υλικών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Εκτός από το έντυπο υλικό ενημέρωσης ευαισθητοποίησης, τις πινακίδες πληροφόρησης καθώς και τα ραδιοτηλεοπτικά σποτ, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στο κεφάλαιο 4 (στις παραγράφους: α) Έντυπο πληροφοριακό υλικό, β) Πληροφοριακές πινακίδες και πίνακες, γ) Ενημέρωση κοινού) ο πάγιος εξοπλισμός που έχει ήδη προμηθευτεί και διαθέτει το τμήμα και ο οποίος έχει καταταχθεί στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, περιλαμβάνει συνοπτικά:

- τρεις τηλεοράσεις
- φορητούς και σταθερούς Η/Υ
- τέσσερα κινητά τηλέφωνα
- ένα όχημα τύπου jeep
- δύο τηλεσκόπια και πέντε ζευγάρια κιάλια
- έγχρωμο φωτοτυπικό μηχάνημα
- εκτυπωτές
- εκτυπωτή τύπου Plotter
- συσκευή αναπαραγωγής DVD
- συσκευές αναπαραγωγής πολυμέσων (mediaplayers).
- βιβλία και επιστημονικά συγγράμματα
- οδηγούς αναγνώρισης πουλιών
- οδηγούς αναγνώρισης φυτών
- δύο φορητές συσκευή προβολής (projector)
- τρεις φωτογραφικές μηχανές PocketCompact
- τρίποδο/α τηλεσκοπίου και φωτογραφικών μηχανών
- βιντεοκάμερα καταγραφής υψηλής ανάλυσης HD

- Πτυσσόμενο εκθετήριο
- Πτυσσόμενος, ανεξάρτητος τοίχος εκθετηρίου
- Πτυσσόμενο σκίαστρο
- Πέντε πτυσσόμενες καρτέκλες
- Πτυσσόμενο τραπέζι
- Πανί βιντεοπροβολών

Εξοπλισμός Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Στους χώρους των τριών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος. Η έκθεση συνδυάζει τη σύγχρονη τεχνολογία με τα κλασσικά μέσα παρουσίασης, με σκοπό να αναδείξει ότι πιο αξιόλογο έχει η περιοχή και να μεταδώσει το μήνυμα της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Πληροφορεί και προβληματίζει τον επισκέπτη σχετικά με το φυσικό περιβάλλον του Πάρνωνα και τον τρόπο που σχετίζεται ο άνθρωπος με αυτό. Το εκθεσιακό υλικό παρουσιάζεται σε αυτόνομες ενότητες και με την κατάλληλη δομή ώστε να γίνεται κατανοητό από τους επισκέπτες, ανεξάρτητα από τη φορά που αυτοί κινούνται ή από το αν συνοδεύονται από ειδικευμένο ξεναγό. Ο εξοπλισμός των αιθουσών περιλαμβάνει εκθεματικές επιφάνειες, που είναι διαμορφωμένες σε ενιαίο ύψος και συνδυάζουν σύντομα κείμενα με ποικίλες εικόνες (φωτογραφίες, σχέδια, χάρτες, κ.ά.). Οι χώροι των Κέντρων εξυπηρετούν τις ανάγκες ενημέρωσης μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων μέχρι 30 άτομα.

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΑΣΤΡΟΥΣ** έχει θεματικό πεδίο τον υγρότοπο. Περιλαμβάνει επιπλέον τρισδιάστατη μακέτα της περιοχής του υγροτόπου Μουστού και τμήματος του Πάρνωνα ως την κύρια κορυφή που παρουσιάζει το ανάγλυφο της περιοχής, τη φυτοκάλυψη και άλλα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και βασικά στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (οικισμούς, μοναστήρια, αρχαιολογικούς χώρους κ.α.).

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ** έχει θεματικό πεδίο το σπάνιο είδος του δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*), καθώς επίσης τα ενδημικά και σπάνια είδη χλωρίδας του Πάρνωνα. Η τρισδιάστατη μακέτα της περιοχής που υπάρχει παρουσιάζει το ανάγλυφο της περιοχής, τη φυτοκάλυψη και άλλα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ** έχει θεματικό πεδίο την μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωνα, την καλή προσαρμογή του στις τοπικές συνθήκες, την επίδρασή του στα φυτά και τα ζώα, καθώς επίσης την ανάγκη διατήρησης της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς του Πάρνωνα. Στην έκθεση του Κέντρου, παρουσιάζονται βασικές οικολογικές και βιολογικές έννοιες και στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Οι χώροι των Κέντρων εξυπηρετούν τις ανάγκες ενημέρωσης μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων. Οι τοίχοι εξασφαλίζουν ευρείς και ενιαίους χώρους για την ανάρτηση εκθεματικών επιφανειών και είναι απαλλαγμένοι από παράθυρα σε λειτουργία, σώματα κεντρικής θέρμανσης (καλοριφέρ), διακόπτες, πρίζες κ.λπ. Οι εκθεματικές επιφάνειες φωτίζονται από φωτιστικά σώματα κατάλληλα επιλεγμένα και τοποθετημένα. Οι παροχές ρυθμίζονται από κεντρικούς διακόπτες και ικανοποιούν τις ανάγκες για γενικό και ειδικό φωτισμό (φωτισμό της αίθουσας και φωτισμό των επιμέρους εκθεμάτων).

Τέλος, στους εξωτερικούς χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και Καστάνιτσας έχουν τοποθετηθεί συνολικά τέσσερα ξύλινα στέγαστρα, για την βέλτιστη εξυπηρέτηση των επισκεπτών, αλλά και για την καλύτερη συντήρηση του κελύφους των κτιρίων.

Μελλοντικές δράσεις αναβάθμισης υποδομών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας

1. Στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας υπάρχει μικρός αδιαμόρφωτος χώρος ο οποίος προβλέπεται να διαμορφωθεί κατάλληλα για την κατασκευή ενός μικρού

βοτανικού κήπου μέσα στο οποίο θα φυτευτούν αντιπροσωπευτικά είδη από την πλούσια και σπάνια χλωρίδα του Πάρνωνα.

2. Στον ελεύθερο χώρο του υπογείου του Κέντρου προβλέπεται να εγκατασταθεί έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος η οποία θα συμπληρώνει την υπάρχουσα στον όροφο του κτηρίου. Σκοπός της συμπληρωματικής έκθεσης είναι να αναδείξει και την άλλη πλευρά της προστασίας, την παρουσία δηλαδή, του ανθρώπου στην περιοχή της Καστάνιτσας αλλά και στον Πάρνωνα συνολικά και να προβληθεί η δυνατότητα αειφορικής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης. Ο εμπλουτισμός των εκθεμάτων του Κέντρου με την νέα έκθεση ερμηνείας, θα ολοκληρώσει τα μηνύματα που ο Φορέας διαχείρισης αλλά και η τοπική κοινωνία ένθερμα επιθυμεί να μεταδώσει στους επισκέπτες του, συνεισφέροντας έτσι στην πληρέστερη ενημέρωση και μεγαλύτερη ευαισθητοποίησή τους. Επιπλέον, το Κέντρο θα καταστεί ελκυστικότερο και ακόμη πιο επισκέψιμο από όσο είναι σήμερα (7.070 επισκέπτες για τα έτη 2011-2013).
3. Προβλέπεται η συμπλήρωση της έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος του ισόγειου χώρου και αναβάθμιση του χώρου προβολών και συζητήσεων. Θα κατασκευαστεί νέο εκθεματικό υλικό, όπου θα συμπεριλαμβάνεται η παρουσίαση των περιπατητικών διαδρομών της ευρύτερης περιοχής της Καστάνιτσας, ένα μικρό αφιέρωμα στα πετρώματα και ορυκτά του Πάρνωνα και στα ενδημικά φυτά της περιοχής, παραστατικά ομοιώματα ειδών πανίδας και μια εισαγωγική ενότητα στην έκθεση που θα δημιουργηθεί στο υπόγειο.
4. Προβλέπεται να γίνουν μικροεπεμβάσεις τεχνικού χαρακτήρα στον χώρο της έκθεσης στο ισόγειο, με την αλλαγή των banners που σκιάζουν τα παράθυρα σε κάποιες θέσεις, ώστε να προστεθεί μηχανισμός αναδίπλωσης.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Λεωνιδίου

Προκειμένου να εγκατασταθεί το Κέντρο Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα, στο πρώην Δημοτικό Σχολείο Βασκίνας που βρίσκεται στο κέντρο του Παραδοσιακού οικισμού Λεωνιδίου, πρόκειται να πραγματοποιηθούν εργασίες αποκατάστασης του κτηρίου. Ο Φορέας Υλοποίησης έχει ήδη προβεί σε εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη βέλτιστη προτεινόμενη λύση προκειμένου το νέο Κέντρο να εγκατασταθεί σε αυτό.

Με το πέρας της αποκατάστασης του κτηρίου, πρόκειται να δημιουργηθεί έκθεση ερμηνείας περιβάλλοντος με βασικό θέμα την ανάδειξη του χλωριδικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται όλες οι ενέργειες που αφορούν στον σχεδιασμό, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση της έκθεσης. Στον χώρο αυτό θα πραγματοποιούνται επιπλέον παράλληλες δράσεις ενημέρωσης για τη χλωριδική αξία της Προστατευόμενης Περιοχής που θα ενισχύουν τους στόχους της περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013

Αναγκαιότητα & Στόχοι

Η προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστου, λόγω του ότι καταλαμβάνει έκταση 1.147.000 στρεμμάτων κυρίως δασικού τύπου, περιλαμβάνει πολυάριθμα ιστορικά χωριά των οποίων οι κάτοικοι αναπτύσσουν δραστηριότητες που θα πρέπει να εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στο χώρο της προστατευόμενης περιοχής υπάρχει έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κτηνοτροφία, γεωργία, δενδροκομία, μελισσοκομία, συλλογή βοτάνων, λατόμηση μαρμάρων, υπηρεσίες τουρισμού, περιορισμένη βιομηχανική παραγωγή), πέραν των επισκεπτών που δέχεται κυρίως τις τουριστικές περιόδους, και το γεγονός ότι η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού είναι ανεπαρκής σε θέματα προστασίας των περιοχών ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης, δημιουργούνται προβλήματα ακατάλληλης συμπεριφοράς. Επίσης, η εκπόνηση και εφαρμογή του Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και η τροποποίηση και εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης αυτής, που αναμένεται να υλοποιηθούν στο προσεχές μέλλον (στα πλαίσια του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013), θα περιγράφουν τους εξειδικευμένους περιορισμούς και στόχους που θα τεθούν για την προστασία της περιοχής, οι οποίοι πρέπει να γίνουν ευρέως γνωστοί μέσα από σωστά σχεδιασμένα έργα περιβαλλοντικής ενημέρωσης.

Η δράση αυτή λοιπόν καθίσταται απαραίτητη προκειμένου οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστου να εξοικειωθούν με την ιδέα της προστατευόμενης περιοχής, με τους κανονισμούς και τους όρους που τη διέπουν, με τους στόχους που τίθενται α) για την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και β) για τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, και να αποκτήσουν ενημέρωση και εκπαίδευση προς όφελος της προστασίας και της πρόληψης.

Ο Φορέας Διαχείρισης μέσω της υλοποίησης αυτής της δράσης στοχεύει επίσης στην ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών. Παράλληλα, θα γίνει προσέγγιση όλων των συναρμόδιων υπηρεσιών, των τοπικών συλλόγων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην προστατευόμενη περιοχή, για την από κοινού υλοποίηση των στόχων που θα τίθενται στο εγκεκριμένο Διαχειριστικό Σχέδιο της προστατευόμενης περιοχής. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια προώθησης των προτάσεων ήπιας ανάπτυξης, προστασίας και ανάδειξης του Φορέα για την προστατευόμενη περιοχή, μέσω επιτόπιων επισκέψεων σε στοχευμένες ομάδες πληθυσμού και με μικρές εκδηλώσεις, που θα διοργανώνονται είτε αποκλειστικά από τον Φορέα, είτε σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους ή/και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η αναγκαιότητα της δράσης αυτής εντοπίζεται στη γενικότερη προσπάθεια που έχει ξεκινήσει ο Φορέας Διαχείρισης για την ενίσχυση της συμμετοχικότητας και την υιοθέτηση ενός πιο εξωστρεφούς χαρακτήρα, που αφουγκράζεται τις ανάγκες, τις προτάσεις και τις ιδέες της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας.

Η προκείμενη δράση στοχεύει στην επίλυση του προαναφερόμενου προβλήματος που αποτελεί η ελλιπής και αποσπασματική ενημέρωση των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής. Γι' αυτό το λόγο, θα πρέπει να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν ειδικές δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του κοινού που θα αποσκοπούν στα ακόλουθα:

1. Γενική ενημέρωση σχετικά με τους όρους και κανονισμούς που έχουν καθοριστεί με το νομοθέτημα Θεσμοθέτησης της ΠΠ και θα εξειδικευθούν με τον Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας της ΠΠ, καθώς επίσης με το σύνολο των ενεργειών και μέτρων που είναι απαραίτητα

για την προστασία, οργάνωση και λειτουργία της και στοχεύουν στην ανάδειξη όλων των αξιών και λειτουργιών της (οικολογικών, αισθητικών, ιστορικών, πολιτιστικών, οικονομικών κ.ά.),

2. Εξειδικευμένη ενημέρωση σχετικά με την σπουδαιότητα της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής. Συνεχή ενημέρωση του κοινού για τις δράσεις που διεξάγονται στο χώρο της ΠΠ.
3. Ενίσχυση της περιβαλλοντικής ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης των πολιτών και επίτευξη μιας θετικότερης αντιμετώπισης του ΦΔ ως προς το ρόλο του και τις αρμοδιότητές του, τόσο από την τοπική κοινωνία όσο και από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Η περιβαλλοντική ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού αλλά και των επισκεπτών της περιοχής σε θέματα που συνδέονται με την προστασία του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής, αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για αλλαγή της αντίληψης που βλέπει τον άνθρωπο ως απόλυτο κυρίαρχο και διαμόρφωση νέων ηθικών αξιών του ανθρώπου σε σχέση με το περιβάλλον. Η αναγκαιότητα των δράσεων αυτών έγκειται στην κατανόηση του κοινά αποδεκτού πορίσματος ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέρος της φύσης, και επομένως πρέπει να σέβεται τη φύση και να μεριμνά για την αρμονική συμβίωσή του με αυτήν. Έχοντας ως στόχο την παραπάνω αρχή, το τμήμα πληροφόρησης προσελκύει επισκέπτες στην προστατευόμενη περιοχή, τους πληροφορήσει για τις αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της περιοχής και τους καθοδηγεί ώστε να γνωρίσουν από κοντά το όρος Πάρνωνα, χωρίς να βλάψουν τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματά του.

Δράσεις ανάδειξης

Για το έτος 2014 θα πρέπει να γίνει η παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων που εφαρμόστηκαν για την ανάδειξη του χώρου της προστατευόμενης περιοχής, και ακολούθως καταρτίζεται το παρόν Σχέδιο Δράσης για την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση του κοινού. Το Σχέδιο αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό των ομάδων - στόχων, τον προσδιορισμό της αναγκαίας υποδομής υποστήριξης και της χωροθέτησής της, τα κατάλληλα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν.

Ενημέρωση Κοινού

Η πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ομάδων επισκεπτών, των κατοίκων της περιοχής και των εμπλεκόμενων φορέων, σε θέματα που αφορούν στην οικολογική και ιστορική - πολιτιστική αξία της περιοχής, αλλά και στη συνεπαγόμενη ανάγκη προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και των φυσικών και πολιτισμικών αξιών της προστατευόμενης περιοχής, μπορεί να βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στην παραγωγή και την κατάλληλη χρήση και διανομή ποικίλου υλικού ενημέρωσης.

Από την έως τώρα εμπειρία του Φορέα, οι επισκέπτες της προστατευόμενης περιοχής κατηγοριοποιούνται σε πέντε ομάδες-στόχους:

1. Δυνητικοί επισκέπτες
2. Επισκέπτες – μαθητές της προστατευόμενης περιοχής
3. Περιπατητικός τουρισμός
4. Επισκέπτες Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης
5. Κάτοικοι της περιοχής

Το πρόγραμμα της ενημέρωσης του κοινού βασίζεται ουσιαστικά στο εξειδικευμένο και κατάλληλα καταρτισμένο στελεχιακό δυναμικό του τμήματος πληροφόρησης του Φορέα Διαχείρισης. Τα στελέχη του τμήματος θα αναλάβουν την ενημερωτική καμπάνια σχετικά με τους περιορισμούς που ισχύουν στην προστατευόμενη περιοχή, τα κύρια διαχειριστικά μέτρα που υλοποιούνται και κάθε πληροφορία που συμβάλλει στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (καθαριότητα χώρου, θόρυβος, κλπ). Οι ενεργούντες της ενημέρωσης κοινού, θα ελέγχουν και θα καταγράφουν τις δραστηριότητες και την κίνηση των επισκεπτών.

Δημοσιότητα – Διάχυση ενημέρωσης

Η πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα που αφορούν στην οικολογική και ιστορική - πολιτιστική αξία της περιοχής, άρα και στη συνεπαγόμενη ανάγκη προστασίας και διατήρησης της, μπορεί να βασιστεί σε μεγάλο βαθμό και στην προώθηση κατάλληλων ενεργειών προβολής. Για την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού, ο Φορέας Διαχείρισης θα προβεί στη δημιουργία και έκδοση εντύπων οδηγών και φυλλαδίων, καθώς επίσης στη δημιουργία και ανάρτηση δελτίων τύπου και ανακοινώσεων σε ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Επίσης, θα προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την οπτικοακουστική ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της ιστορικής συνέχειας και της οικολογικής σημασίας της περιοχής, καθώς κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο εργαλείο στην προσπάθεια που καταβάλει το προσωπικό του τμήματος για την περιβαλλοντική ενημέρωση – ευαισθητοποίηση του πληθυσμού.

Για την υποστήριξη της ενημέρωσης του κοινού, θα τοποθετηθούν 15 πινακίδες επεξήγησης θέας στις Περιοχές Απολύτου Προστασίας της Φύσης και 20 εξειδικευμένες πινακίδες ενημέρωσης σε επιλεγμένα σημεία της ΠΠ, που θα πληροφορούν τον επισκέπτη για τη σημαντική βιοποικιλότητα και τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής. Επίσης, το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης θα φροντίσει για τη συνεχή ενημέρωση και επικαιροποίηση α) του δικτυακού του τόπου, β) της σελίδας του στο facebook και γ) των καναλιών του σε youtube και vimeo

Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

Ο Φορέας Διαχείρισης έχει αντιληφθεί τη σημασία και την αναγκαιότητα της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και το τμήμα πληροφόρησης σκοπεύει να συνεχίσει να συντάσσει υλικό και να υλοποιεί ποικίλες παρουσιάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που εφαρμόζει. Το πρόγραμμα θα εξακολουθήσει να απευθύνεται πρωτίστως σε μαθητές Α΄ βάθμιας και Β΄ βάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και φοιτητές με αντικείμενο το περιβάλλον. Θα μπορούν να συμμετάσχουν και διάφορες άλλες ομάδες – στόχοι (πχ πολιτιστικοί, ορειβατικοί σύλλογοι). Θα παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά της προστατευόμενης περιοχής, η ανάγκη για προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας και των σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων, οι διαχειριστικοί στόχοι, οι ανθρωπογενείς πιέσεις, ενώ θα ενθαρρύνεται η οργάνωση ερευνών από μαθητές και φοιτητές, αλλά και η οργάνωση δραστηριοτήτων παιδαγωγικού χαρακτήρα στην περιοχή.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε μαθητές

Η επικοινωνία του τμήματος πληροφόρησης με τα σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης γίνεται στην αρχή κάθε σχολικού έτους για τον προγραμματισμό και την οργάνωση περιβαλλοντικών επισκέψεων στην προστατευόμενη περιοχή. Το τμήμα θα αξιοποιήσει το υπάρχον υλικό του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης, αλλά και αυτό που θα παραχθεί από το προσωπικό του εντός του 2014, στους χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο. Το Πρόγραμμα θα συνεχίσει να αποσκοπεί στην προώθηση της γνώσης, της ευαισθητοποίησης και της άμεσης επαφής του μαθητή με τη βιοποικιλότητα της ΠΠ και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πειραματισμού και διερευνητικής σκέψης με αντικείμενο το φυσικό περιβάλλον.

Οι περιβαλλοντικές επισκέψεις των σχολικών μονάδων θα περιλαμβάνουν: α) πρόγραμμα ξενάγησης στο χώρο των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, όπου οι μαθητές θα περιηγούνται στην αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος, θα προμηθεύονται ενημερωτικά έντυπα και χάρτες και εν συνεχεία θα παρακολουθούν την προβολή μιας ενημερωτικής παρουσίασης για θέματα της προστατευόμενης περιοχής, και β) επίσκεψη στο πεδίο, όπου θα διεξάγονται δημιουργικές περιβαλλοντικές δραστηριότητες και καινοτόμες δράσεις.

Ημερίδες

Η διοργάνωση των ημερίδων έχουν ως στόχο τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με την πανίδα, τη χλωρίδα και τους φυσικούς οικοτόπους της προστατευόμενης περιοχής. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη σε μια προσπάθεια ενημέρωσης και επιμόρφωσης του πληθυσμού και των επισκεπτών γύρω από θέματα αναγόμενα στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής.

Πρώθηση συμμετοχικής διαδικασίας

Οι στόχοι της δράσης αυτής αφορούν στην ενημέρωση του ευρύ κοινού για τους περιορισμούς που θέτει η Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία αναφορικά με την προστασία της περιοχής, στην κατάρτιση πολιτών σε ορθές πρακτικές αναφορικά με την άσκηση ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στην ΠΠ, στην προώθηση προγραμμάτων δράσης και στην εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης βασισμένο στην αρχή της αειφορίας. Θα οργανώνονται αποκλειστικά από το προσωπικό του φορέα ή σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Επιπλέον, η εν λόγω δράση στοχεύει στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και στην καλλιέργεια συμμετοχικών διαδικασιών στη λήψη αποφάσεων για την προστασία της περιοχής.

Οργάνωση εθελοντικής δομής

Στόχος του προγράμματος εθελοντισμού είναι η δημιουργία, οργάνωση και εκπαίδευση ομάδας εθελοντών για την προστασία της περιοχής και η ανάπτυξη σταθερών συνεργασιών με υφιστάμενες ομάδες εθελοντών. Η ομάδα των εθελοντών θα λάβει από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης την κατάλληλη κατάρτιση, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του Φορέα για προγραμματισμένες ή έκτακτες δράσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προσέγγιση και ενεργοποίηση των κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι και μπορούν να ανταποκριθούν πιο άμεσα και ικανοποιητικά σε κάλεσμα του Φορέα. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, προβλέπονται να υλοποιηθούν ενημερωτικές ημερίδες, σεμινάρια εκπαίδευσης, συναντήσεις με τον τοπικό πληθυσμό, ενημέρωση της ηλεκτρονικής βάσης με στοιχεία των εθελοντών και διάφορες εθελοντικές δράσεις. Επιπλέον, θα υλοποιηθεί το σχέδιο «Διατήρηση, ενημέρωση και παρακολούθηση στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωννα – Μουστού», που αφορά στην υποδοχή νέων εθελοντών από το εξωτερικό οι οποίοι θα προσφέρουν εθελοντική εργασία στον τομέα του περιβάλλοντος,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι προγραμματισμένες ενέργειες και δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης που θα υλοποιηθούν από τον Φορέα Διαχείρισης μέσα στην χρονική περίοδο του 2014, βάσει των αρμοδιοτήτων του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης & δημοσιότητας (άρθρο 11 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού»).

Προσέλκυση – πληροφόρηση επισκεπτών

Ξεναγήσεις επισκεπτών

Τα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης θα εξακολουθήσουν να δέχονται επισκέπτες (μεμονωμένους και ομάδες) οι οποίοι και θα ξεναγούνται στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους τους, ακολουθώντας τη διαδικασία αποστολής του εντύπου ΑΙΤΗΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ (ο υπεύθυνος εκπρόσωπος της ομάδας συμπληρώνει την αίτηση ξενάγησης και την αποστέλλει στον Φορέα Διαχείρισης προκειμένου να εκδοθεί η σχετική άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 5 της υπ' αριθ. 33999/2010 Κ.Υ.Α. ΦΕΚ/353/ΑΑΠ/6.9.2010: «Άδειες επιστημονικής έρευνας και άδειες ξενάγησης χορηγούνται και από τον Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας και τις Περιοχές Προστασίας της Φύσης»).

Συνολικά, ο Φορέας Διαχείρισης για το έτος του 2014 στοχεύει να υποδεχτεί και να ξεναγήσει πάνω από 4.000 άτομα (μεμονωμένους και ομάδες), αναδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό τη βιοποικιλότητα και τα φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής, ενισχύοντας την επισκεψιμότητά της και τονώνοντας την τοπική οικονομία.

Ξεναγήσεις μαθητών – φοιτητών

Το τμήμα πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας θα συνεχίσει κατά το 2014 να ξεναγεί στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής μαθητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων. Στο πλαίσιο εφαρμογής αυτής της δράσης, θα γίνεται τακτική επικοινωνία με τις σχολικές μονάδες εντός και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής, τόσο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όσο και τηλεφωνικώς. Η μέθοδος γραπτής επικοινωνίας η οποία θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται είναι η αποστολή τακτικών ενημερωτικών επιστολών στα σχολεία, μέσω των οποίων οι σχολικές μονάδες ενημερώνονται για την υλοποίηση ξεναγήσεων από το ειδικά καταρτισμένο προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης του Φορέα Διαχείρισης. Οι εν λόγω επιστολές συνοδεύονται από την ΑΙΤΗΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ, η οποία αφού επιστραφεί στον Φορέα Διαχείρισης συμπληρωμένη και υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό – συνοδό, χορηγείται η σχετική άδεια και προγραμματίζεται η επίσκεψη του σχολείου.

Περιβαλλοντική ενημέρωση

Περιβαλλοντικές Εκδηλώσεις – Δράσεις

Ο Φορέας Διαχείρισης για το έτος του 2014 προγραμματίζει τη διοργάνωση και τη συμμετοχή σε ποικίλες εκδηλώσεις, περιβαλλοντικές ενημερώσεις/ δράσεις/ πρωτοβουλίες, σε οικισμούς και

σχολικές μονάδες που βρίσκονται εντός και πλησίον των ορίων της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα – υγροτόπου Μουστού.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ενέργειες που έχουν ήδη προγραμματιστεί για το έτος 2014, χωρίς να αποκλείονται μια σειρά δράσεων που μπορεί να προκύψουν το επόμενο διάστημα και να υλοποιηθούν το τρέχον έτος. Ενδεικτικά λοιπόν και συνοπτικά, παρουσιάζονται παρακάτω μια σειρά δράσεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης:

- 1) Διοργάνωση εθελοντικού καθαρισμού στις 6 Φεβρουαρίου 2014, της Περιοχής Απολύτου Προστασίας της Φύσης υγροτόπου Μουστού με τη συμμετοχή του Δήμου Β. Κυνουρίας με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων (02/02).
- 2) Διοργάνωση απελευθέρωσης ειδών άγριας ορνιθοπανίδας με τη συμμετοχή σχολείων της Νότιας Κυνουρίας τον Μάρτιο 2014 σε περιοχή του Δήμου Λεωνιδίου.
- 3) Επισκέψεις σε νηπιαγωγεία της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό (22/03), τον Μάρτιο 2014.
- 4) Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην διεθνή εθελοντική καμπάνια "Let's Do It" την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου 2014.
- 5) Επισκέψεις σε σχολεία της προστατευόμενης περιοχής και της ευρύτερης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Γης (22/04), τον Απρίλιο 2014.
- 6) Επισκέψεις σε νηπιαγωγεία της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας (23/05), τον Μάιο 2014.
- 7) Διοργάνωση εκδήλωσης στο πλαίσιο της διεθνούς «Ημέρας της Μαγείας των Φυτών» τον Μάιο 2014.
- 8) Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην Γιορτή των φαραγγιών στη Σίταινα Αρκαδίας το Μάιο 2014.
- 9) Συμμετοχή στην πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο» το Μάιο 2014.
- 10) Διοργάνωση συμβολικών εθελοντικών καθαρισμών και δράσεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης με σχολεία εντός της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (05/06), τον Ιούνιο 2014.
- 11) Διοργάνωση εθελοντικών καθαρισμών στο κανάλι και τις όχθες περιμετρικά της λιμνοθάλασσας του υγροτόπου Μουστού κατά το διάστημα Ιουνίου – Ιουλίου 2014.
- 12) Συνδιοργάνωση με αθλητικό όμιλο τον αγώνα δρόμου «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» στις 19 Ιουλίου 2014.
- 13) Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στη Γιορτή του Δάσους στην Καστάνιτσα Κυνουρίας, τον Αύγουστο 2014.
- 14) Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην Ποδηλατοδρομία του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας το Σεπτέμβριο του 2014, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Μετακίνησης χωρίς αυτοκίνητο.
- 15) Δράσεις εθελοντικών καθαρισμών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού των Ακτών (18/09), τον Σεπτέμβριο 2014.
- 16) Διοργάνωση εκδήλωσης παρατήρησης και αναγνώρισης υδρόβιων πουλιών μαζί με την καταμέτρησή τους, με αφορμή την Πανευρωπαϊκή Γιορτή πουλιών τον Οκτώβριο 2014, σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία.
- 17) Περιβαλλοντικές δράσεις και δραστηριότητες για παιδιά στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, με αφορμή την Γιορτή Καστάνου τον Οκτώβριο 2014.
- 18) Επισκέψεις σε σχολεία της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού (10/12) τον Δεκέμβριο 2014.

Τέλος, ο Φορέας Διαχείρισης για το έτος 2014 έχει σκοπό να παραστεί και να συμμετάσχει ενεργά σε διάφορες σημαντικές τοπικές γιορτές των Δήμων που βρίσκονται στην περιοχή αρμοδιότητάς του, αλλά και να συμμετάσχει σε δράσεις που θα του προταθούν από συνεργαζόμενους φορείς, και οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί κατά το σχεδιασμό του παρόντος.

Συνεργασίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχήστερη εκπόνηση των δράσεων του τμήματος πληροφόρησης, είναι τόσο η πολύ καλή συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα του Φορέα Διαχείρισης, όσο και με διάφορους φορείς (τοπικούς, εκπαιδευτικούς κ.ά.) που έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του.

Η συνεργασία του τμήματος πληροφόρησης με τα υπόλοιπα τμήματα του Φορέα είναι πολύ χρήσιμη και αποδοτική. Το τμήμα πληροφόρησης θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τις διάφορες δράσεις των υπόλοιπων τμημάτων του Φορέα με την προβολή και ανάδειξή τους, εφαρμόζοντας καθορισμένη μεθοδολογία, όπως αναρτήσεις σε facebook – youtube – vimeo, αποστολή δελτίων τύπου, διάχυση πληροφορίας μέσω συνεντεύξεων κ.ά. Σημειωτέον, πολύ σημαντική είναι και η βοήθεια που δίδεται στο τμήμα πληροφόρησης από τα υπόλοιπα τμήματα του Φορέα (τμήμα προστασίας & τμήμα επόπτευσης), κατά τη πραγματοποίηση ξεναγήσεων σε ομάδες επισκεπτών που αριθμούνται σε πολλές δεκάδες, ή ακόμα και σε εκατοντάδες.

Όσον αφορά τη συνεργασία του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας με οποιονδήποτε Φορέα ή υπηρεσία σε περιπτώσεις συνδιοργάνωσης δράσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα στην προστατευόμενη περιοχή, το προσωπικό του τμήματος θα εξακολουθήσει να διεκπεραιώνει όλες τις αναγκαίες επαφές με αμεσότητα και να πραγματοποιεί όλες τις απαραίτητες συνεννοήσεις με θετική διάθεση για να επιτευχθεί και το έτος 2014, η καλύτερη δυνατή συνεργασία.

Η πολύ αποδοτική συνεργασία με τους υπεύθυνους σχολικών δραστηριοτήτων των νομών της περιφέρειας Πελοποννήσου (Αρκαδίας, Λακωνίας, Αργολίδας, Κορινθίας και Μεσσηνίας) θα συνεχίσει να καλλιεργείται. Μέσω αυτής της συνεργασίας, το τμήμα πληροφόρησης διοχετεύει μαζικά και άμεσα πληροφοριακό υλικό στους μαθητές, καθηγητές και συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, για τις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιεί και με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνει μία συνεχή επικοινωνία μαζί τους.

Θεματικές παρουσιάσεις σε σχολεία

Το τμήμα πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας πρόκειται να πραγματοποιήσει και κατά το έτος 2014 επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης στα σχολεία της προστατευόμενης περιοχής και πλησίον αυτής. Οι επισκέψεις αυτές θα πραγματοποιηθούν τόσο σε σχολεία Πρωτοβάθμιας, όσο και σε σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της Αρκαδίας και της Λακωνίας, καθώς για το σχολικό έτος 2013-2014 έχει λάβει την υπ' αριθ. 103750/10-09-2012 έγκριση άδειας επίσκεψης από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και το αρμόδιο Τμήμα Περιβαλλοντικής Αγωγής της Διεύθυνσης Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο της εκάστοτε παρουσίασης, ο υπεύθυνος ξεναγός θα προσαρμόζει κάθε φορά το περιεχόμενό της ανάλογα με την ηλικία, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες του κοινού που την παρακολουθεί, προκειμένου να γίνεται πιο εύληπτο το περιεχόμενό της. Με τον τρόπο αυτό οργανώνεται ένα ιδιαίτερα πλούσιο αρχείο παρουσιάσεων προσαρμοσμένο για μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, αλλά και για φοιτητές, επισκέπτες από το εξωτερικό, και διάφορες άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες.

Δημιουργία περιβαλλοντικού υλικού ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης, στο πλαίσιο α) των περιβαλλοντικών επισκέψεων σε σχολεία, β) των επισκέψεων ποικίλων κοινωνικών ομάδων στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, γ) των δράσεων εορτασμού ημερών με παγκόσμιο ενδιαφέρον, καθώς και δ) των

τοπικών γιορτών και εκδηλώσεων που συμμετέχει, έχει δημιουργήσει και θα εξακολουθήσει κατά το έτος 2014 να δημιουργεί, ενημερωτικές παρουσιάσεις τις οποίες θα προβάλει στις παραπάνω ενημερωτικές δράσεις και εκδηλώσεις, ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση.

Πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων

Το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης έχει δημιουργήσει ένα εύχρηστο πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που υλοποιεί, το οποίο αξιοποιεί: α) κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης επισκέψεων στο πεδίο, στα επιλεγμένα πεζοπορικά - περιβαλλοντικά μονοπάτια του ορεινού όγκου του Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού, β) σε τοπικές γιορτές στις οποίες ο Φορέας συμμετέχει με την προβολή παρουσιάσεων και τη διεξαγωγή δημιουργικών περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων (περιβαλλοντικά παιχνίδια), γ) σε εκδηλώσεις εορτασμού ημερών με παγκόσμιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον όπως: η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, η Παγκόσμια Ημέρα για τους Υγροτόπους, η Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλίων, Η Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας, Η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, κ.ά. Το έτος 2014 σκοπεύει τον εμπλουτισμό του πακέτου με νέες περιβαλλοντικές δραστηριότητες.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε μαθητές

Η επιστημονική γνώση ποτέ από μόνη της δεν είναι αρκετή για την προστασία και τη διατήρηση μιας προστατευόμενης περιοχής. Έναν από τους βασικούς στόχους του Τμήματος Πληροφόρησης, καθώς η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον δομείται από τα πρώτα χρόνια της σχολικής του ζωής, αποτελεί η συνειδητοποίηση από τους μικρούς μαθητές ότι η ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για τη διασφάλιση και την προστασία του. Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα για την προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του Φορέα Διαχείρισης.

Το έτος 2014, θα υλοποιηθεί το πιλοτικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε μαθητές. Σύμφωνα με το υπό έγκριση ΤΔΠΠ, προβλέπεται να καλυφθούν δαπάνες για οδοιπορικά έξοδα, έξοδα διαμονής και διατροφής στους μαθητές και τους συνοδούς εκπαιδευτικούς τους.

Προβολή, δημοσιότητα και ανάπτυξη δημοσίων σχέσεων

Δελτία τύπου

Το τμήμα πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας είναι, μεταξύ άλλων, υπεύθυνο για την επικοινωνία του Φορέα Διαχείρισης με τα τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού. Η θεματολογία των δελτίων τύπου που συντάσσει και δημοσιεύει είναι ποικίλη και αφορά τόσο στις εκδηλώσεις και στις δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης, όσο και στις επισκέψεις σχολείων και ομάδων επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

Το προσωπικό του τμήματος, με στόχο την επικοινωνία με άτομα ή ομάδες με κοινά περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα, θα εξακολουθήσει να συντάσσει και να δημοσιεύει κατά το 2014 δελτία τύπου, τα οποία θα συνοδεύονται πάντα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό, και ανάλογα το θέμα, ταινίες μικρής διάρκειας (video). Επίσης, το τμήμα πληροφόρησης θα εξακολουθήσει και το 2014 να προωθεί τα δελτία τύπου των άλλων τμημάτων του Φορέα Διαχείρισης (όπως πχ κάθε Παρασκευή αποστέλλει το δελτίο τύπου της καθιερωμένης ενότητας ενημέρωσης «το Ζώο της εβδομάδας».

Επιπλέον, στο πλαίσιο δημοσίευσης των δελτίων τύπων, από το Τμήμα πραγματοποιείται και η αποδελτίωσή τους. Μέσω της διαδικασίας αυτής τα δημοσιευμένα δελτία εντοπίζονται και επεξεργάζονται, έτσι ώστε να αποθηκεύονται σε ηλεκτρονικό φάκελο, προκειμένου να είναι

ταξινομημένα και ευκόλως προσβάσιμα, αξιολογώντας παράλληλα με τον τρόπο αυτό το αναγνωστικό ενδιαφέρον και την ανταπόκριση των αναγνωστών.

Newsletter

Με πρωτοβουλία του προσωπικού του τμήματος πληροφόρησης ξεκίνησε η σύνταξη και η αποστολή τετραμηνιαίων Newsletter, που είχαν ως περιεχόμενο τις δράσεις του Φορέα Διαχείρισης για την εκάστοτε χρονική περίοδο. Τα κείμενα του Newsletter συντάσσονται από όλο το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Για το έτος 2014, θα εκδοθούν τρία ηλεκτρονικά φυλλάδια, ένα ανά τετράμηνο, τα οποία θα διατεθούν σε όλους τους αποδέκτες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που διαχειρίζεται το τμήμα πληροφόρησης. Το τμήμα πληροφόρησης θα συνεχίσει και κατά το έτος 2014 α) τη σύνταξη των κειμένων που τον αφορούν, β) την επιμέλεια ολόκληρης της έκδοσης και γ) την αποστολή των τετραμηνιαίων Newsletter.

Δικτυακός τόπος

Επιδίωξη του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας, με τη συνεργασία και των υπολοίπων στελεχών του Φορέα Διαχείρισης, είναι ο συνεχής εμπλουτισμός και η ενημέρωση του δικτυακού του τόπου (www.fdparnonas.gr), προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι χρήστες του διαδικτύου να βρίσκουν επικαιροποιημένες πληροφορίες για τις υλοποιούμενες δράσεις του Φορέα.

Ανακοινώσεις – αναρτήσεις στην ιστοσελίδα

Επιπλέον, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το προσωπικό του τμήματος θα εξακολουθήσει το έτος 2014 να επιμελείται και να αναρτά στην επίσημη ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης ανακοινώσεις σχετικά με επισκέψεις και ξεναγήσεις ενδιαφερόμενων πολιτών στην προστατευόμενη περιοχή, επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης του προσωπικού του τμήματος πληροφόρησης σε σχολεία, περίθαλψη τραυματισμένων ζώων και συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης σε διάφορες τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις.

Κοινωνική δικτύωση

Το τμήμα πληροφόρησης θα συνεχίσει να παρακολουθεί και να ενημερώνει καθημερινά την σελίδα του στο facebook: <https://www.facebook.com/fdparnonas> με κείμενα, φωτογραφίες και βίντεο από τις δράσεις που θα υλοποιήσει ο Φορέας κατά το έτος 2014.

Επίσης, το τμήμα πληροφόρησης θα συνεχίσει να ενημερώνει τα κανάλια του στο YouTube: <http://www.youtube.com/channel> και στο vimeo: <http://vimeo.com/parnonas> με βίντεο που θα αφορούν δράσεις όλων των τμημάτων του Φορέα Διαχείρισης κατά το 2104.

Φωτογραφικό υλικό

Στις αρμοδιότητες του προσωπικού υπάγεται επιπλέον η οργάνωση, τήρηση αλλά και η διαχείριση του φωτογραφικού αρχείου των δράσεων του τμήματος πληροφόρησης. Για τον σκοπό αυτό ο Φορέας έχει προμηθευτεί δύο σκληρούς δίσκους για την καταχώρησή του με σκοπό τη φύλαξη αλλά και την αξιοποίησή του. Το φωτογραφικό υλικό θα εξακολουθήσει να επικαιροποιείται διαρκώς και να συνοδεύει τα δελτία τύπου που θα δημοσιευθούν το έτος 2014. Με το υλικό αυτό, θα συνεχισθεί και ο εμπλουτισμός των παρουσιάσεων που θα προβληθούν σε διάφορες περιβαλλοντικές δράσεις και δραστηριότητες που θα υλοποιεί ή θα λαμβάνει μέρος το προσωπικό του τμήματος κατά το έτος 2014

Βιογραφικό φορέα διαχείρισης

Μία από τις πάγιες εργασίες του τμήματος πληροφόρησης η οποία υλοποιείται, είναι η τακτική ενημέρωση του βιογραφικού του Φορέα Διαχείρισης κάθε φορά που πραγματοποιείται κάποια δράση από το προσωπικό του τμήματος. Η εργασία αυτή, θα εξακολουθήσει να τηρείται πιστά κατά το έτος 2014, έτσι ώστε το βιογραφικό του Φορέα Διαχείρισης να μπορεί να διανεμηθεί επικαιροποιημένο, όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο, προκειμένου να αποτελέσει έναν πλήρη ενημερωτικό οδηγό για τον πολίτη σε ζητήματα σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή.

Ηλεκτρονική αλληλογραφία

Για την ενίσχυση της προσπάθειας που γίνεται σχετικά με την ευρεία προβολή και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής, το τμήμα πληροφόρησης έχει δημιουργήσει, ειδική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (press@fdarnonas.gr) την οποία θα εξακολουθήσουν και το 2014 να διαχειρίζονται αποκλειστικά και μόνο τα στελέχη του τμήματος.

Eurosite

Ένα σημαντικό βήμα για την προβολή της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού, αλλά και του Φορέα Διαχείρισης, είναι η προώθηση του αιτήματος για την ένταξη του Φορέα στο δίκτυο Eurosite, ένα από τα μεγαλύτερα πανευρωπαϊκά δίκτυα κυβερνητικών και μη οργανισμών, με στόχο την ανταλλαγή, ανάδειξη και προώθηση εμπειριών στον τομέα της διαχείρισης προστατευόμενων και μη περιοχών. Το δίκτυο αριθμεί 67 μέλη - οργανισμούς από 22 ευρωπαϊκές χώρες και ο Φορέας Διαχείρισης πρόκειται να είναι ο 6^{ος} οργανισμός από την Ελλάδα που συμμετέχει σε αυτό.

Ερωτηματολόγιο επισκεπτών και ευρέως κοινού

Στο πλαίσιο του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» (ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013) το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης δημιούργησε δύο ερωτηματολόγια: α) το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» και β) το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων». Σκοπός των ερωτηματολογίων είναι η καταγραφή της γνώμης των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και της τοπικής κοινωνίας, αναφορικά με την ύπαρξη του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή, το καθεστώς προστασίας, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή, το ενδιαφέρον των επισκεπτών για την περιοχή και τις προσφερόμενες υπηρεσίες της, κ.ά.

Το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» πρόκειται να διανεμηθεί στους επισκέπτες που θα φιλοξενηθούν στην ΠΠ και θα συμπληρώνεται μετά την ξενάγηση στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ή στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων» πρόκειται να διανεμηθεί στο ευρύ κοινό της περιοχής, προκειμένου να συλλεχθούν πληροφορίες για το επίπεδο της γνώσης που υπάρχει στην τοπική κοινωνία για το ρόλο, τις αρμοδιότητες, τη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης, αλλά και για τη σχέση του με τους κατοίκους της περιοχής, τις δράσεις που υλοποιεί κ.λπ.

Κόμβος πρακτικής άσκησης ΑΤΛΑΣ

Μέσω την εγγραφή του φορέα στον κόμβο ΑΤΛΑΣ βεβαιώθηκε ότι μπορεί να συμμετέχει πλέον στο «Σύστημα Κεντρικής Υποστήριξης της Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών ΑΕΙ» ως Φορέας Υποδοχής. Επίσης έχει πραγματοποιηθεί η εγγραφή του φορέα στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου ΟΠΣ. Ως φορέας υποδοχής, θα έχει τη δυνατότητα από την ενότητα αυτή να αναρτά τις θέσεις πρακτικής άσκησης που προσφέρει, να περιγράφει αναλυτικά τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές κάθε θέσης κ.λπ. Για το 2014 ο φορέας πρόκειται να εισάγει στο σύστημα ΑΤΛΑΣ τις νέες θέσεις πρακτικής άσκησης που επιθυμεί να διαθέσει στα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας.

Σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων εθελοντών

Οι στόχοι της δράσης αυτής αφορούν την ενθάρρυνση μελών της τοπικής κοινωνίας και εθελοντών της προστατευόμενης περιοχής, να αναπτύξουν συνεργασίες και να γίνουν μέλη ενός δικτύου εθελοντών για την προστασία και την ανάδειξή της. Η ομάδα εθελοντών που θα συσταθεί, θα επιμορφωθεί κατάλληλα μέσω ειδικών σεμιναρίων, με σκοπό να συμμετέχει ενεργά και να υποστηρίζει με ορθό τρόπο τις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιούνται στα πλαίσια του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013 και αφορούν: α) την προστασία, παρακολούθηση και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος της προστατευόμενης περιοχής, β) τη φύλαξη και επόπτευση της ΠΠ από ενδεχόμενες εστίες πυρκαγιών και παράνομες δραστηριότητες και γ) την περιβαλλοντική ενημέρωση - ευαισθητοποίηση των ντόπιων κατοίκων και των επισκεπτών της περιοχής, μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και πληροφόρησης. Επιπλέον, η εν λόγω δράση στοχεύει στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και στην καλλιέργεια συμμετοχικών διαδικασιών στη λήψη αποφάσεων για την προστασία της περιοχής.

Οργάνωση εθελοντικής δομής

Ο Φορέας Διαχείρισης, με στόχο την ανάπτυξη εθελοντικών δράσεων για την προστασία και την ανάδειξη των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και της φυσικής κληρονομιάς στην προστατευόμενη περιοχή, έχει κάνει ανοικτό κάλεσμα σε τοπικούς φορείς και ντόπιους κατοίκους που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα εθελοντισμού που διοργανώνει στα πλαίσια του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013.

Ο στόχος του προγράμματος εθελοντισμού είναι η δημιουργία, οργάνωση και εκπαίδευση ομάδας εθελοντών για την προστασία της περιοχής και η ανάπτυξη σταθερών συνεργασιών με υφιστάμενες ομάδες εθελοντών. Η ομάδα των εθελοντών θα λάβει από το προσωπικό του ΦΔ την κατάλληλη κατάρτιση, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του ΦΔ για προγραμματισμένες ή έκτακτες δράσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προσέγγιση και ενεργοποίηση των κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι και μπορούν να ανταποκριθούν πιο άμεσα σε κάλεσμα του ΦΔ.

Ο Φορέας Διαχείρισης έχει δημιουργήσει μέχρι σήμερα, μία ομάδα εθελοντών σαράντα εννέα (49) μελών, με σκοπό την παρακολούθηση, την προστασία και την ανάδειξη της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής. Ο εμπλουτισμός της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων με στοιχεία εθελοντών είναι διαρκής και προβλέπεται να αυξηθεί κατά το 2014.

Επιπλέον, εντός του έτους, προβλέπεται να εγκριθεί η τροποποίηση του ΤΔΠΠ και να ενεργοποιηθεί η ομάδα των εθελοντών του Φορέα Διαχείρισης, μέσω της υλοποίησης των ακόλουθων ενεργειών: α) της προμήθειας εξοπλισμού των εθελοντών, β) της υλοποίησης σεμιναρίων εκπαίδευσης των εθελοντών, γ) της διοργάνωσης περιβαλλοντικών δράσεων από το ΦΔ, με την ενεργό συμμετοχή της ομάδας εθελοντών.

European voluntary service

Κατά το έτος 2014, ο Φορέας Διαχείρισης πρόκειται να υλοποιήσει το σχέδιο «Διατήρηση, ενημέρωση και παρακολούθηση στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωνα – Μουστού», που αφορά στην υποδοχή επτά νέων εθελοντών από το εξωτερικό οι οποίοι θα προσφέρουν εθελοντική εργασία στον τομέα του περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις εθελοντές πρόκειται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους κατά την περίοδο της άνοιξης [3/3/2014-31/5/2014] ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις κατά την περίοδο του φθινοπώρου [1/9/2014-29/11/2014].

Εξέλιξη διαγωνισμών

Εντός του έτους 2013 είχαν προβλεφθεί: α) η δημιουργία έντυπου ενημερωτικού υλικού, β) η δημιουργία ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σποτ για την προβολή της οικολογικής αξίας της προστατευόμενης περιοχής και γ) η υλοποίηση μίας ενημερωτικής ημερίδας του Φορέα

Διαχείρισης. Η πραγματοποίησή τους εξαρτιόταν από την έγκριση της τροποποίησης του ΤΔΠΠ του ΦΔ. Λόγω των μεγάλων χρονικών καθυστερήσεων στην έγκριση της τροποποίησης του ΤΔΠΠ (υποβλήθηκε 2 φορές στην ΕΥΔ ΕΠΠΕΡΑΑ, η τελευταία υποβολή έγινε στις 20/12/2013), δεν πραγματοποιήθηκαν οι διαγωνισμοί που αφορούσαν στις παρακάτω προμήθειες και υπηρεσίες: α) «Παραγωγή εντύπων και υλικών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης», β) «Υπηρεσίες Διοργάνωσης Ενημερωτικών Ημερίδων», γ) «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων».

Με την έγκριση της τροποποίησης του ΤΔΠΠ, θα προκηρυχθούν οι αντίστοιχοι διαγωνισμοί και θα υλοποιηθούν οι προγραμματισμένες προμήθειες και υπηρεσίες για τα έτη 2013 και 2014.

Πληροφοριακές πινακίδες και πίνακες

Στο πλαίσιο υποστήριξης των δράσεων ενημέρωσης του κοινού, θα πραγματοποιηθούν ενέργειες και δράσεις που έχουν στόχο την πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ομάδων επισκεπτών, των κατοίκων της περιοχής και των εμπλεκόμενων φορέων, σε θέματα που αφορούν στην οικολογική και ιστορική-πολιτιστική αξία της περιοχής, αλλά και στη συνεπαγόμενη ανάγκη προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και των φυσικών και πολιτισμικών αξιών της προστατευόμενης περιοχής.

Το τμήμα πληροφόρησης ολοκλήρωσε με επιτυχία την υλοποίηση του 1^{ου} Σταδίου του έργου «Προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων και πινάκων εντός της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού». Το 2^ο Στάδιο περιλαμβάνει την προμήθεια και τοποθέτηση δεκαπέντε (15) πινακίδων επεξήγησης θέας των Περιοχών Απόλυτης Προστασίας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και δεκαπέντε (15) εξειδικευμένων πινακίδων ενημέρωσης (Πινακίδων Ερμηνείας Περιβάλλοντος). Τον Ιούλιο του 2014 θα ολοκληρωθεί το 2^ο και τελευταίο Στάδιο με το οποίο ο ανάδοχος θα παραδώσει το σύνολο του έργου.

Έντυπο πληροφοριακό υλικό

Για την ενίσχυση της ενημέρωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού, των επισκεπτών της περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα, σχετικά με: α) την αναγκαιότητα της ορθολογικής διαχείρισης της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής και β) την ανάδειξη της οικολογικής, ιστορικής - πολιτιστικής αξίας της, το τμήμα πληροφόρησης προέβη στην σύνταξη προκήρυξης ανοιχτού διαγωνισμού με θέμα: «Παραγωγή εντύπων και υλικών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης». Η προκήρυξη εντός του έτους, θα σταλεί εκ νέου στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΠΕΡΑΑ για έγκριση, μετά από ανασύνταξη της λόγω της μείωσης του προϋπολογισμού που αποφασίστηκε για τις εν λόγω υπηρεσίες, από τους ελεγκτές των έργων ΕΠΠΕΡΑΑ. Μετά την έγκρισή του διαγωνισμού, θα ακολουθήσουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την παραλαβή των ακόλουθων παραδοτέων:

- Παραγωγή οικοτουριστικού οδηγού «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
- Παραγωγή Βιβλίου με τίτλο "Το Αλφαβητάρι του Πάρνωνα"
- Παραγωγή Φυλλαδίου με τα μέτρα προστασίας «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
- Παραγωγή Οδηγού χλωρίδας «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
- Παραγωγή Χάρτη «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
- Παραγωγή ενημερωτικού εγχειρίδιου με τίτλο «προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»

- Παραγωγή Φυλλαδίου ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης για τους κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου
- Παραγωγή υλικού προώθησης και προβολής

Ημερίδες

Ο Φορέας Διαχείρισης, ως το τέλος του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013, πρόκειται να πραγματοποιήσει δύο θεματικές ημερίδες και μία διημερίδα, που θα έχουν ως στόχο τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με τη βιοποικιλότητα και τα σημαντικά φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής.

Το τμήμα πληροφόρησης προέβη στη σύνταξη του πρόχειρου διαγωνισμού «Υπηρεσίες Διοργάνωσης Ενημερωτικών Ημερίδων» και εντός του έτους 2014 προβλέπεται, μετά την έγκριση της τροποποίησης του ΤΔΠΠ, να διεξάγει το διαγωνισμό για την επιλογή Αναδόχου που θα αναλάβει τη διοργάνωση των ημερίδων. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2014, πρόκειται να προγραμματιστεί και να υλοποιηθεί από τον Ανάδοχο του έργου σε συνεργασία με το προσωπικό του τμήματος, η μία από τις προγραμματισμένες ημερίδες του Φορέα Διαχείρισης.

Ενημέρωση κοινού

Το τμήμα πληροφόρησης προέβη στη σύνταξη του πρόχειρου διαγωνισμού «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων», και εντός του 2014, πρόκειται να διεξάγει διαγωνισμό ο οποίος θα αφορά σε παραγωγή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σποτ και δημιουργία ταινιών για την προβολή της οικολογικής αξίας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστου. Ο πρόχειρος διαγωνισμός των ραδιοτηλεοπτικών σποτ και των ταινιών θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Παραγωγή ραδιοφωνικού μηνύματος είκοσι δευτερολέπτων και μετάδοσή του σε εθνική και περιφερειακή εμβέλεια.
- Παραγωγή τηλεοπτικού μηνύματος είκοσι πέντε δευτερολέπτων και προβολή του σε εθνική και περιφερειακή εμβέλεια.
- Παραγωγή τριών 15' ταινιών.
- Παραγωγή μίας 25' ταινίας.

Κατάρτιση – επιμόρφωση προσωπικού

Κρίνεται απαραίτητο τα στελέχη του τμήματος να βελτιώνουν διαρκώς τα ειδικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που θα παράγουν, προκειμένου να συμπληρώνονται κενά και αδυναμίες που θα παρουσιάζονται κατά την εφαρμογή τους στην πράξη. Κατά την ολοκλήρωσή τους θα αποτελέσουν μία σειρά από έγκυρα εργαλεία αξιόπιστης και αποτελεσματικής περιβαλλοντικής αγωγής. Για τη συγγραφή και επιμέλεια των πακέτων χρειάζεται: α) η προσέγγιση και συνεργασία με άλλους φορείς που εκπονούν προγράμματα περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων όπως, Κ.Π.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Κ.Π.Ε. Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κ.λπ., β) η παρακολούθηση συνεδρίων, σεμιναρίων και ημερίδων που θα συμβάλλουν στη δημιουργία Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης προσαρμοσμένων στις ανάγκες της κάθε κοινωνικής ομάδας στη οποία θα απευθύνονται, γ) η προμήθεια παιδαγωγικού υλικού και βιβλίων με θεματολογία που θα αφορά σε περιβαλλοντικά προγράμματα και δραστηριότητες ή οποιοδήποτε άλλο βοηθητικό υλικό που θα θεωρηθεί αναγκαίο για την επιμέλεια του πακέτου.

Για το έτος 2014 προβλέπεται η συμμετοχή του προσωπικού του τμήματος σε εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως ενδεικτικά: συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια για την πληροφόρηση και εκπαίδευσή τους, τα οποία θα αφορούν στο ανωτέρω γνωστικό αντικείμενο και που θα

ανταποκρίνονται στις εκάστοτε ανάγκες τους και που αυτά θα υποστηρίζονται από εξειδικευμένους για το σκοπό αυτό φορείς.

Επισκέψεις πεδίου

Με δεδομένο ότι το σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) έχει τεθεί σε εφαρμογή, τα στελέχη του τμήματος πρόκειται να συμβάλουν ως μέλη των Ομάδων Έργου στην καταγραφή και παρακολούθηση διαφόρων ειδών χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων. Κατά συνέπεια, το 2014 πρόκειται να συμμετέχουν ενεργά σε επισκέψεις πεδίου, προκειμένου να ενισχυθεί το πρόγραμμα παρακολούθησης και να εξειδικευθούν περαιτέρω στην αναγνώριση και την καταγραφή της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής.

Ετήσια Έκθεση Αναφοράς και Αξιολόγησης

Στο τέλος του έτους 2014, και προκειμένου να γίνεται ορθά η παρακολούθηση των πεπραγμένων, πρόκειται να συνταχθεί από το προσωπικό του τμήματος, τμήμα της ετήσιας έκθεσης αναφοράς του συνόλου των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης που εφαρμόστηκαν για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η αναγκαιότητα σύνταξης της ετήσιας έκθεσης πρόκειται να συμβάλλει στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και πρέπει να γίνεται συνεχώς με στόχο την ανανέωση, διαμόρφωση και προσαρμογή των δράσεων που ο Φορέας Διαχείρισης υλοποιεί κάθε φορά.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως καθίσταται προφανές ότι μέσα από ορθά στοχευμένα έργα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης, ο Φορέας Διαχείρισης μπορεί να επηρεάσει και να αλλάξει στάσεις, απόψεις και συμπεριφορές κοινωνικών ομάδων, καθώς επίσης να προωθήσει τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής.

Δράσεις αναβάθμισης Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Το τμήμα πληροφόρησης, με την έγκριση τροποποίησης του ΤΔΠΠ που προβλέπεται να πραγματοποιηθεί εντός του 2014, θα προβεί σε ενέργειες συγγραφής των προδιαγραφών για την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ανάθεση του έργου της διαμόρφωσης βοτανικού κήπου στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας και για την προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Λεωνιδίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- Ν. 856/37 «Περί Εθνικών Δρυμών»
- Ν. 1456/50 «Τοπία Φυσικού Κάλλους»
- Ν.Δ. 86/69 «Δασικός Κώδικας»
- Ν. 1650/86 «Για την προστασία του περιβάλλοντος»
- ΦΕΚ 1289/1998 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».
- Ν. 2742/99 «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις»
- Ν. 3937/2011 «Διατήρηση της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»
- Π.Δ. 67/1981 «Περί προστασίας της αυτοφυούς Χλωρίδος, και Άγριας Πανίδος»

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

- «Συμφωνία επί των Διεθνούς ενδιαφέροντος Υγροτόπων, ιδία ως Υγροβιότοπων» γνωστή ως Σύμβαση Ramsar.
- Σύμβαση για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα (Bonn Convention).
- Σύμβαση για την προστασία της Άγριας Ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης (Bern convention).
- Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (79/409/ΕΟΚ).
- Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την προστασία των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (92/43/ΕΟΚ).
- Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το τοπίο.

Κ.Υ.Α.

Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 33999 «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Τυρού του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερόνθρων του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού» (ΦΕΚ 353/ΑΑΠ/6-9-2010) όπως έχει τροποποιηθεί (δυνάμει των Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 26524, ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16.6.2011 και Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 20215, ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15.4.2013) και ισχύει.

Άρθρο 5

Άδειες επιστημονικής έρευνας και άδειες ξενάγησης χορηγούνται και από τον Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας και τις Περιοχές Προστασίας της Φύσης. Οι άδειες επιστημονικής έρευνας που χορηγούνται από τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς ισχύουν και εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις που τις διέπουν, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης και στους ειδικότερους όρους του αντίστοιχου Κανονισμού Διοίκησης και Λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης.

Χρήσιμα έντυπα ξεναγών & τήρηση αρχείων

Ακολουθως παρατίθενται ορισμένα χρήσιμα έντυπα καθώς και αρχεία τα οποία ενημερώνονται τακτικά για τις ανάγκες του τμήματος πληροφόρησης.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΕΝΤΥΠΑ

- Κανόνες Ορθής Συμπεριφοράς Προστατευόμενης Περιοχής Πάρνωνα – Μουστού
- Αίτηση χορήγησης άδειας ξενάγησης
- Αίτηση χορήγησης άδειας
- Δελτίο Κίνησης
- Δελτίο τύπου
- Δελτίο παρακολούθησης
- Ταυτότητα ξεναγών
- Ερωτηματολόγιο Επισκεπτών
- Ερωτηματολόγιο Κατοίκων

ΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

- Ημερολόγιο δράσεων
- Βιβλίο επισκεπτών
- Αρχείο ξεναγήσεων
- Βιογραφικό φορέα διαχείρισης
- Παρουσιάσεις σε σχολεία και εκδηλώσεις
- Υλικό περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων
- Λίστα εθελοντών
- Φωτογραφικό υλικό
- Newsletters
- Φυλλάδια Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης
- Ημερολόγιο καθαριότητας Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης
- Ετήσια Έκθεση Αναφοράς και Αξιολόγησης Τμήματος
- Ετήσιο Σχέδιο Δράσης